

занедбаністю дівчат. Один із шляхів профілактики девіантної поведінки дівчат – формувати імунітет до негативних явищ сучасності (автономної відповідальності, системи поглядів, переконань, цілісної Я-концепції, життєвої позиції). Але насправді під час дозвілля молоді сьогодні це не здійснюється або (у кращому випадку) має періодичний, спонтанний характер. Проблема сьогодні в тому, що соціальні інститути на час дозвілля молоді людини не виробили цілеспрямованого, системного впливу; відсутні соціальні гарантії, чіткі настанови, контроль.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артюхова И.С. Ценности и воспитание / И. С. Артюхова // Педагогика. – 1999. – №4. – С. 117–121.
2. Буданова Г. Свободное время: за и против подростков / Г. Буданова // Воспитание школьников. – 1996. – №1. – С. 17–21.
3. Винницький О. Церква і духовне буття / О. Винницький // Духовні скарби українського народу в житті, молоді. – Тернопіль : МП «Чумацький шлях», 1994. – С. 62–64.
4. Гундарова И. О последствиях восприятия телевизионной информации младшими школьниками / И. О. Гундарова // Воспитание школьников. – 2005. – №9. – С. 49–53.
5. Семенюк В. Соціальна сфера: вчора, сьогодні. А завтра?.. / В. Семенюк // Голос України. – 2004. – №101 (14 червня). – С. 12.
6. Социальная работа с детьми группы риска / М. С. Мартынова и др. ; [под ред. С. С. Гиль]. – М. : Социальный проект, 2004. – 272 с.
7. Слівінський П.Й. Кілька слів про нові релігійні і парарелігійні форми / П. Й. Слівінський ; [пер. з польськ. Г. Теодорович]. – Львів : Свічадо, 1999. – 120 с.
8. Тищенко С. П. Діти і телебачення: в тенетах віртуальної дійсності / С. П. Тищенко // Журнал для батьків. – 2001. – №2. – С.22–25.
9. Цымбаленко С. Какие они, подростки девяностых? / С. Цымбаленко, С. Щеглова // Воспитание школьников. – 1996. – №3. – С. 2–4.

УДК 37.013.42-055.2

РОЛЬ ДІЛЬНИЧНОГО ІНСПЕКТОРА МІЛІЦІЇ ОРГАНУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЖІНОК, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Тунтуєва С.В., аспірант

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті проаналізовані функції та повноваження дільничного інспектора міліції органу внутрішніх справ у процесі соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї. Розглядається можливість формування в дільничних інспекторів міліції неупередженого сприйняття факту вчинення насильства в сім'ї щодо жінки й, відповідно, прийняття об'єктивного рішення щодо застосування спеціальних заходів щодо особи, яка вчиняє насильство в сім'ї, засобами освітнього тренінгу. Авторкою представлені категорії професійної компетентності тренера, який працює із зазначеною категорією фахівців.

Ключові слова: насильство в сім'ї, дільничний інспектор міліції органу внутрішніх справ, корекційна програма, освітній тренінг, компетентність тренера.

Тунтуєва С.В. РОЛЬ УЧАСТКОВОГО ИНСПЕКТОРА МИЛИЦИИ ОРГАНА ВНУТРЕННИХ ДЕЛ В ПРОЦЕССЕ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ ЖЕНЩИН, ПОСТРАДАВШИХ ОТ НАСИЛИЯ В СЕМЬЕ //Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина.

В статье представлен анализ функций и полномочия участкового инспектора милиции органа внутренних дел в процессе социально-педагогической реабилитации женщин, пострадавших от насилия в семье. Рассматривается возможность формирования у участкового инспектора милиции органа внутренних дел непредвзятого отношения к факту совершения насилия в семье по отношению к женщине и, соответственно, принятия объективного решения по применению специальных мер по отношению к лицу, совершившему насилие в семье, средствами образовательного тренинга. Автор

статті представляє категорії професійної компетентності тренера, який працює з названою категорією фахівців.

Ключевые слова: насилие в семье, участковый инспектор милиции органа внутренних дел, коррекционная программа, образовательный тренинг, компетентность тренера.

Tuntuyeva S. DUTIES OF DISTRICT INSPECTOR OF POLICE IN SOCIAL-PEDAGOGICAL REHABILITATION OF WOMEN WHICH SUFFERED FROM FAMILY VIOLENCE / Luhansk National Taras Shevchenko University, Ukraine.

In the article the analysis of functions and authority of district inspector of police is presented in the process of social-pedagogical rehabilitation of women which suffered from violence in a family. Possibility of forming for the district inspector of police of the correct attitude is examined toward the fact of violence in a family in relation to a woman and, accordingly, acceptance by him objective decision in relation to a rapist. Experience of lead through of the educational training is presented for policeman and requirement to the professional competence of trainer which works with the adopted category of specialists.

Keywords: family violence, district inspector of police, correction program, educational training, competence of trainer.

Здійснений нами аналіз відповідних законодавчих і нормативно-правових актів у сфері попередження насильства в сім'ї, дозволив виокремити на рівні місцевої державної влади три ключові структури, задіяні в процесі соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї: управління / відділи в справах сім'ї, молоді та спорту відповідної державної адміністрації, орган внутрішніх справ (служба дільничних інспекторів) і центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (а також його структурні підрозділи).

Підставою для здійснення діяльності службою дільничних інспекторів міліції органу внутрішніх справ у сфері запобігання та протидії насильству в сім'ї є Закон України від 15.11.2001 № N 2789-III «Про попередження насильства в сім'ї», Кодекс України «Про адміністративні правопорушення», Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 616 «Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу», спільний наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту й Міністерства внутрішніх справ України від 07.09.2009 № 3131/386 «Про затвердження інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї», спільний наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства транспорту та зв'язку, Міністерства внутрішніх справ України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 14.06.2006 № 1983/388/452/221/556/596/106 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах», наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11.11.2010 № 550 «Про затвердження положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України».

Так, окрім здійснення інформаційно-аналітичної діяльності в межах взаємодії з іншими органами та службами, дільничні інспектори міліції мають: вживати заходів до припинення насильства або дій членів сім'ї, спрямованих на виконання реальної загрози його вчинення у випадках, коли існує загроза життю і здоров'ю особи; відвідують постраждалого від насильства в сім'ї або особу, стосовно якої існує реальна загроза вчинення насильства, за місцем проживання; проводять роз'яснювальну роботу в сім'ях, у яких вчинено насильство або існує реальна загроза його вчинення, повідомляють членів сім'ї про права, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися, та передбачену законодавством відповідальність; отримавши заяву чи повідомлення або іншу інформацію про вчинення насильства в сім'ї, вживають передбачених чинним законодавством заходів щодо припинення насильства. У разі, якщо потерпілому або правопорушнику необхідне надання першої медичної допомоги, викликають бригаду швидкої медичної допомоги; при безпосередній загрозі життю та здоров'ю дитини або інших членів сім'ї, які постраждали від насильства в сім'ї, вживають заходів щодо ліквідації цієї загрози та надають необхідну допомогу в направленні до спеціалізованих установ для жертв насильства в сім'ї [1].

Як видно з переліку повноважень, діяльність дільничного інспектора міліції здебільшого спрямована на проведення профілактичної роботи з особами, які вчиняють насильство в сім'ї, та надання невідкладної допомоги чи інформації про можливість отримання допомоги жертвам такого насильства. Останні зміни до статті 10 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» передбачають, що «члену сім'ї, який вчинив насильство в сім'ї, виноситься офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, за умови відсутності в його діях ознак злочину», а «у разі вчинення особою насильства в сім'ї, після отримання нею офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, ця особа направляється до кризового центру для проходження корекційної програми» [1].

Проходження корекційної програми для такої особи є обов'язковим. Непроходження корекційної програми розглядається як адміністративне правопорушення, яке «тягне за собою накладення штрафу від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від

тридцяти до сорока годин, або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'яти діб» [2].

Проведення корекції поведінки особи, яка вчиняє насильство в сім'ї, є важливою складовою процесу соціально-педагогічної реабілітації жінки, постраждалої від насильства в сім'ї. Застосування корекційних програм щодо осіб, які вчиняють насильство в сім'ї, відносно новий напрям діяльності у вітчизняній соціальній роботі, який спрямований на формування гуманістичних цінностей та ненасильницької моделі поведінки в сім'ї в особи, яка вчинила насильство в сім'ї. У загальному вигляді, корекційна програма – це сукупність заходів, спрямованих на формування соціально прийнятної моделі подружньої та батьківської поведінки особи, що вчинила насильство в сім'ї. Завданнями програми є: навчити осіб, які вчинили насильство в сім'ї визначати власні проблеми та розв'язувати їх у соціально прийнятний спосіб; сформувати в кривдників навички саморегуляції та самоконтролю; розвинути навички безконфліктного спілкування та здатність розуміти емоційний стан іншої людини; підвищити відповідальність за власні вчинки і власне життя; ознайомити осіб, які вчиняють насильство в сім'ї, з основними законодавчо-нормативними документами України, які регламентують гендерні, сімейні та соціально-побутові стосунки в родині [3, с. 34].

Оскільки насильство в сім'ї визнається адміністративним правопорушенням, відповідно служба дільничних інспекторів міліції органу внутрішніх справ має певні повноваження щодо захисту прав постраждалих від насильства в сім'ї та адміністративні засоби впливу на особу, яка вчиняє насильство в сім'ї.

Саме від упередженого чи неупередженого сприйняття дільничними інспекторами міліції факту вчинення насильства в сім'ї щодо жінки залежить подальша стратегія поведінки постраждалої жінки, особи, яка вчинила насильство в сім'ї та свідків цього насильства.

Метою статті є визначення ролі служби дільничних інспекторів міліції органу внутрішніх справ у процесі соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї.

З огляду на мету, ми ставимо перед собою такі завдання:

- визначити функції та повноваження служби дільничних інспекторів міліції органу внутрішніх справ в процесі соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї;
- розглянути можливості формування в дільничних інспекторів міліції неупередженого сприйняття факту вчинення насильства в сім'ї щодо жінки засобами освітнього тренінгу;
- представити вимоги до професійних компетенцій тренера, який працює з дільничними інспекторами міліції у напрямку запобігання насильству в сім'ї.

Спираючись на думку міжнародних експертів, які стверджують, що представники правоохоронних органів «виявляють несприйнятливість до становища зґвалтованих чи побитих жінок» [4, с. 50], у процесі впровадження розроблених нами соціально-педагогічних умов реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї, ми виокремили як пріоритетний напрям освітню підготовку дільничних інспекторів міліції органів внутрішніх справ. Метою освітньої підготовки ми визначаємо формування неупередженого ставлення до фактів насильства в сім'ї над жінкою, завданої потерпілим від насильства в сім'ї травми та готовність надати потрібну допомогу жінкам, постраждалим від насильства в сім'ї в межах своєї компетенції та можливостей чинного законодавства.

Основним видом освітньої підготовки дільничних інспекторів міліції ми обрали тренінг, оскільки на сучасному етапі освіти дорослих він є розповсюдженою формою навчання і може застосовуватись для фахівців різної кваліфікації, які долучаються до процесу соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї. Особливість професійного тренінгу полягає в тому, що його метою є підвищення професійного рівня учасників, оскільки в центрі уваги постають професійні компетенції спеціаліста певної сфери. Досягнення мети здійснюється через отримання нових знань і вмінь, розвиток певних поведінкових компетенцій [5, с. 17]. Порівняно з іншими формами навчання дорослих, тренінг має низку переваг. По-перше, враховується досвід учасників і вже набуті ними практичні навички, які стають основою для отримання нової інформації; по-друге, презентується власний досвід роботи та аналізується досвід роботи інших учасників; по-третє, участь у практичних вправах надає можливість моделювати ситуації та розробляти стратегію власної поведінки; по-четверте, участь в роботі тренінгу здійснюється на засадах добровільної активності, отже відповідальність за обсяг та якість отриманих знань несе кожен учасник тренінгу.

Не останню роль в процесі освітньої підготовки груп дільничних інспекторів міліції відіграє компетентність тренера, яка є вирішальним фактором у роботі і детермінує якість його роботи. Ми погоджуємось із дослідниками, які визначають наступні категорії компетентності тренера.

Особиста компетентність уособлює не тільки особисті риси та відношення, а також знання та вміння. Бажаними рисами осіб, які працюють з дорослими є:

- відкритість (готовність пізнавати самого себе, замислюватися над собою, намагатися пізнавати досвід інших, їхню систему цінностей без нав'язування власного бачення світу, готовність брати участь у різних формах професійної підтримки тощо);
- толерантність (визнання права бути іншим, шанобливе ставлення до цінностей, вибору, способів буття, темпу особистого та професійного розвитку відмінних від власного);
- емпатія (здатність до співчуття, розуміння почуттів й переживань іншої людини);
- терплячість (усвідомлення того, що результат власної роботи може бути досягнутий пізніше);
- відвага (здатність діяти згідно з власними принципами й переконаннями, визнавати власні помилки та сприймати критичні зауваження);
- повага до інших (звертати увагу на потреби, інтереси та очікування інших);
- емоційна стабільність (збереження емоційної рівноваги в різних ситуаціях);
- відповідальність (компетентне виконання своїх обов'язків, аналіз та оцінка власної діяльності з метою реалізації завдань у найбільш відповідний спосіб);
- асертивність (вміння висловлювати власні думки так, щоб не образити інших, усвідомлення власних прав та прав інших людей);
- цікавість та творче мислення (вміння реагувати спонтанно та творчо на існуючу ситуацію, шукати нові рішення та здатність експериментувати, розвиватись);
- почуття гумору тощо.

Разом із тим, тренер повинен вміти проводити самооцінку, свідомо вдосконалюватися, використовувати власні знання та досвід на практиці, запроваджувати зміни в процес освітньої підготовки [6, с. 24].

Інтерперсональна компетентність полягає в усвідомленні особливостей цільової групи, специфіки їхньої роботи, вмінні організувати сприятливу для навчання атмосферу, встановлювати та підтримувати контакти з учасниками групи, використовувати потенціал групи для досягнення мети тренінгу [6, с. 25], не можна виключати й вірогідність того, що серед присутніх на тренінгу дільничних інспекторів міліції, можуть бути ті, що застосовують насильство у власних сім'ях.

Складовими фахової компетентності є наявність актуальних і ґрунтовних знань за темою тренінгу та вміння співвідносити ці знання з ширшим контекстом, виокремлювати зв'язки з іншими сферами та відстежувати їх взаємний вплив; вміння оцінити рівень знань учасників, важливість надання певного інформаційного матеріалу, модифікації матеріалу з огляду на рівень підготовки групи [6, с. 26].

Дидактична компетентність тренера це вміння передавати певні знання учасникам тренінгу, обізнаність щодо форм і методів роботи з дорослими та вміння їх використовувати.

Інституційна компетентність тренера в контексті нашого дослідження передбачає наявність знань щодо функціонування та діяльності кола державних та недержавних установ, спроможних долучитися до процесу соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї.

Суспільна компетентність складається із можливостей тренера відобразити негативний вплив ситуації насильства в сім'ї щодо жінки на індивідуальному, сімейному та суспільному рівнях, володіти ключовими питаннями попередження та запобігання насильству в сім'ї щодо жінок на загальнодержавному, європейському та світовому рівнях.

Зазначені нами категорії компетентності стали основою для кваліфікаційних вимог, які висуваються Міністерством внутрішніх справ України й Програмою рівних можливостей і прав жінок в Україні до професійної компетентності тренера, що має працювати з дільничними інспекторами міліції, тому вони стали основою для визначення критеріїв щодо відбору кандидатів на навчання в «Програмі для тренерів з питань запобігання і протидії насильству в сім'ї».

Навчання в програмі та здобуття кваліфікації тренера Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні з питань запобігання і протидії насильству в сім'ї дозволило нам ознайомитися із психологічними особливостями поведінки особи, яка застосовує насильство в сім'ї; із подальшими наслідками пережитого насильства в сім'ї для жінки; зі специфікою роботи дільничного інспектора міліції; дослідити проблеми взаємодії органів та установ у сфері попередження насильства в сім'ї; проаналізувати міжнародні стандарти у галузі протидії домашньому насильству, особливості національного законодавства в цій сфері, застосування спеціальних заходів із попередження насильства в сім'ї та різних видів юридичної відповідальності за такі дії, тактиці спілкування з жертвами сімейного насильства та (або) кривдниками [7, с. 11].

Отримана під час тривалого навчання інформація стала основою для розробки власних моделей тренінгів, які ґрунтуються на комплексному розумінні основних принципів та проблем у сфері попередження та запобігання насильству в сім'ї. Тренінг «Роль дільничного інспектора міліції в механізмі взаємодії органів та установ у сфері запобігання та попередження насильства в сім'ї», запропонований нами дільничним інспекторам міліції Луганської та Донецької областей, розрахований на 8 годин.

Мета тренінгу – визначити роль дільничних інспекторів міліції в механізмі взаємодії органів та установ у сфері запобігання та попередження насильства в сім'ї.

Завдання тренінгу: розкрити сутність поняття «насильство в сім'ї», надати дільничним інспекторам міліції інформацію про види та прояви насильства в сім'ї згідно з чинним законодавством; виокремити органи та установи, задіяні в системі попередження та запобігання насильству в сім'ї, та їхні функції, визначити повноваження та роль служби дільничних інспекторів міліції в зазначеному механізмі взаємодії.

Форми роботи, використані під час тренінгу: презентація тренера, робота в малих групах, структурована дискусія, інтерактивна вправа, рольова гра, обговорення; методи роботи: «кейс стаді», «акваріум», «займи позицію» тощо.

Основними проблемами, з якими довелося стикатися на початку проведення тренінгів із зазначеною цільовою групою виявилися: нерозуміння наслідків вчинення насильства в сім'ї та соціально-психологічних особливостей жертв насильства в сім'ї, сприйняття жінки-жертви насильства в сім'ї як провокатора; низький рівень обізнаності щодо діяльності інших органів та структур, задіяних у процесі запобігання насильству в сім'ї та надання допомоги особам, постраждалим від насильства в сім'ї; небажання змінювати традиційні методи роботи з випадком насильства в сім'ї щодо жінок на нові, які враховували б можливість інших структур та органів, закріплені в чинному законодавстві.

Кожен учасник тренінгу отримав пакет нормативно-правових документів, які регламентують діяльність дільничного інспектора міліції у сфері попередження насильства в сім'ї.

Анкетування учасників тренінгів показало, що зі ста відсотків дільничних інспекторів міліції органів внутрішніх справ Луганської та Донецької областей (320 осіб), які взяли участь у 16 тренінгах, 41,4% учасників визнали «корисною» інформацію, отриману під час тренінгу й висловили готовність використати отримані теоретичні знання в практиці щоденної роботи з випадком насильства в сім'ї; 47,7% учасників визнали інформацію, надану під час тренінгу «скоріше корисною, ніж некорисною»; 9% учасників не визначились із відповідями; 1,8% учасників визнали, що тренінг є «скоріше некорисним, ніж корисним» для роботи дільничного інспектора міліції.

Таким чином, проаналізовані нами функції та повноваження дільничного інспектора міліції органу внутрішніх справ, які відображені в чинній законодавчій базі України, дозволяють зробити такі висновки.

По-перше, дільничний інспектор міліції органу внутрішніх справ є ключовою фігурою в процесі здійснення соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї, оскільки має повноваження щодо застосування запобіжних засобів впливу на особу, яка вчиняє насильство в сім'ї у вигляді: взяття кривдника на профілактичний облік, винесення йому офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, направлення кривдника на проходження корекційної програми, застосування щодо нього захисного припису тощо.

По-друге, дільничний інспектор міліції часто є першою особою, з якою спілкується постраждала від насильства в сім'ї жінка, і від обраної стратегії поведінки цієї посадової особи часто залежить подальша стратегія поведінки постраждалої від насильства жінки. У зв'язку з цим, важливою складовою соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї, є проведення освітніх тренінгів для дільничних інспекторів міліції щодо формування неупередженого ставлення до фактів насильства в сім'ї над жінкою, завданої потерпілим від насильства в сім'ї травми та готовність надати потрібну допомогу жінкам, постраждалим від насильства в сім'ї в межах своєї компетенції та можливостей чинного законодавства.

По-третє, освітні тренінги для дільничних інспекторів міліції Луганської та Донецької областей стали підґрунтям для розробки моделей освітніх тренінгів з питань взаємодії органів та служб у сфері попередження та запобігання насильству в сім'ї та над жінками зокрема, за участю всіх представників мультидисциплінарної команди (управління/відділів у справах сім'ї, молоді та спорту, служби дільничних інспекторів органу внутрішніх справ, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та їх структурних підрозділів, служби у справах дітей, кримінальної міліції у справах дітей, органів та закладів освіти тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України від 15.11.2001 № N 2789-III «Про попередження насильства в сім'ї» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
3. Програма корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї, та основні засади її реалізації / [Алієва Т., Галич А., Грищенко Н. та ін.]. – К. : Час Друку, 2010. – 125 с.
4. Насильство в сім'ї – як боротися з ним в державі. Що маємо і що слід зробити. – М. : Глас, 1996. – 50 с.
5. Навчально-методичні матеріали до модуля «Підготовка і проведення тренінгів на основі компетентісно-орієнтованого підходу» / [укл. С.А. Калашнікова]. – К. : Слово, 2007. – 56 с.
6. Порадник для тренера / [Валькевич Б., Кендрацька Е., Климович А. та ін.]. – Варшава, 2007. – 134 с.
7. Кочемировська О.О. Ефективне запобігання та реагування на випадки насильства в сім'ї. Методичний посібник для тренерів з проведення тренінгів для дільничних інспекторів міліції / Кочемировська О.О., Стрейсяну Д.Й., Христова Г.О. – К. : Основа, 2010. – 179 с.

УДК 37.035-053.2-053.81

ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛИЗАЦИИ ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИАЛЬНЫХ РЕАЛИЯХ

Харченко С. Я., д. пед. н., профессор

Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко

В статье раскрыты особенности социализации детей и молодежи в современных социальных реалиях. Дан анализ влияния традиционных и новых каналов социализации. Описываются основные риски развития социальной педагогики, в частности, риск разрыва взаимодействия социально-педагогической деятельности, социальной педагогики как науки и образования в этой сфере.

Ключевые слова: молодежь, социализация, социальная педагогика, взаимодействие, социально-педагогическая деятельность.

Харченко С.Я. ПРОБЛЕМЫ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ У СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ РЕАЛІЯХ / Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна.

Стаття висвітлює особливості соціалізації дітей та молоді в сучасних соціальних реаліях. Проаналізовано вплив традиційних та нових каналів соціалізації. Подається опис основних ризиків розвитку соціальної педагогіки, зокрема ризик розриву взаємодії соціально-педагогічної діяльності, соціальної педагогіки як науки та освіти у цій сфері.

Ключові слова: молодь, соціалізація, соціальна педагогіка, взаємодія, соціально-педагогічна діяльність.

Kharchenko S.Y. PROBLEMS OF CHILDREN'S AND YOUTH'S SOCIALIZATION IN MODERN SOCIAL REALIAS / Lugansk national university named after Taras Shevchenko, Lugansk, Ukraine.

The article discloses peculiarities of children's and youth's socialization in modern social environment. The author has analyzed the impact of traditional and new socializing channels and described main risks of social pedagogy development, in particular the risk of rupture in interaction between the socio-educational activities, social pedagogy as a science and education in this sphere.

Key words: youth, socialization, social pedagogics, interaction, socio-pedagogical activity

Глобалізація всіх сфер і сторін життя сучасного людства, модернізація і радикальна трансформація діяльності соціальних інститутів і організацій, наростаюча інформатизованість будь-якої сфери діяльності сучасного людства не можуть не оказувати суттєвого впливу на протікаючі соціально-економічні і соціокультурні процеси, видозмінюючи їх змістові та суттєві характеристики, а також форми і способи соціалізації підлітків, т.е. молоді, котрої в високорозвинутих країнах світу стає все менше.